

GALEB

10

44. LETNIK
1997-1998

Vesele in sončne
počitniške dni!

8
strani več!

MLADINSKA REVIIJA
44. LETNIK 1997-98
JUNIJ 1998
ŠTEVILKA 10

Platnica:
Martin Devcich, 1.r. (1996-97)
OŠ "Karel Širok" - Donadoni

Izdaja: Soc. Coop. Novi Matajur a r.l.
Čedad
Glavna urednica: **Majda Železnik**
Odgovorni urednik: **Dušan Udovič**
Uredniški odbor: **Marij Čuk, Kristina Kovačič, Mirjan Mikolj, Vera Poljšak, Magda Tavčar, Ksenija Majovski**
Naslov uredništva: **Galeb, Ul. dei Montecchi 6, 34137 Trst, telefon (040) 7796390** – Naročila in ekspedit: **7796600**
Fotostavek, fotoliti in tisk: **Graphart, Obrtna cona Dolina, Dolina 507/10, tel. (040) 8325009**
Naročnina (10 števil): **38.000 lir**. Posamezna številka v Republiki Sloveniji **350 tolarjev**, naročnina **3.500 tolarjev**.

Galeb je mesečnik in je registriran na sodišču v Trstu pod št. 158 od 3. maja 1954, od 7. januarja 1995 pa pod št. 18/94 na sodišču v Vidmu.
Včlanjen je v zvezo periodičnega tiska USPI (Unione Stampa Periodica Italiana).

VSEBINA

Neža Maurer: Morska uspavanka . . .	3
Štefka Kac-Marn:	
David in Domen na češnji	4
Tone Pavček: Večerni angel	6
Klarisa M. Jovanovič: Iz slovenskega koledarja: Junij - rožnik	8
Tatjana Kokalj: Večer	10
Vojan Tihomir Arhar: Stara pravljica	12
Marjan Tomšič:	
Martova velika junaštva:	
V strašnem objemu Vijolice	13
Bina Štampe Žmavc: Sončni mrk	17
Marko Kravos:	
Škrip Škrap gre na vojsko	18
Berta Golob: Palček Bralček	23
Beneška pravca: Pepelnati štruklji	24
Tone Pavček: Angel poletja	26
Živa Pahor in Andrej Furlan:	
Ko še ni bilo tovornjakov hladilnikov	28
Vera Poljšak:	
Beremo, rišemo, pišemo	29
Lilijana Praprotnik-Zupančič:	
Šola za kenguruje	31
Šolarji pišejo in rišejo	32
Galebove naslovnice v prihodnjem šolskem letu	38
Peter Furlan:	
Ronč in Brenč v neokrnjeni naravi (zadnja stran platnice)	

Ilustracije so naredili: Vesna Benedetič (str. 5,10-11), Mojca Cerjak (str. 7, 26), Venio Dolenc (str. 8-9), Peter Furlan (zadnja stran platnice), Klavdij Palčič (str. 14-15), Živa Pahor (str. 28), Lilijana Praprotnik-Zupančič (str. 31), Alenka Sottler (str. 18-22), Magda Tavčar (str. 3, 23, 29, 30), Luisa Tomasetig (str. 25).

MORSKA USPAVANKA

Morje ziblje svoje valčke,
oljka tanke veje -
a obala ziblje pesek,
zlata zrnca šteje.

Luna ziblje drobne zvezde -
oblački so odeje.
Moja mama mene aja -
zlate pegice mi šteje.

David in Domen na češnji

Češnja za dedkovo hišo je dozorela. Nad njo in na njej je bilo zelo živahno. Skorci so se že pred sončnim vzhodom začeli sladkati z rdečimi sadovi. Prècej po sončnem vzhodu sta bila na njej tudi David in Domen. Nič nista zvižgala, le jedla sta in v košarico, ki sta jo imela na drevesu, je padla le tu in tam kakšna češnja.

“Joj, boli! Joooj!” je Bosonogec Domen kričal in tako vneto krilil z rokami, da je skoraj padel z drevesa. V glavo ga je krepko kljunil skorec.

“Ptici ne ločijo češenj od moje rdeče kape! Zakaj sem izgubil svojo modro kapico?” se je jezil že čisto na koncu veje.

David je snel košaro, vanjo posadil Bosonogca in se po lestvi spustil na tla. Nekaj časa sta se sedela pod češnjo in zobala iz košare, nato sta tistih nekaj češenj, ki jih je ostalo, odnesla babici in dedku. Tudi ta dva sta jih z veseljem pojedla.

“Veš, Bosonogec! Vsaka slaba stvar ima tudi svojo dobro stran. Tvoji rdeči skorenjčki ti bodo obvarovali noge, ko bova nabirala maline. Videl sem, da že rdiijo. Te ti bodo zagotovo tudi zelo teknile. Pa še med borovnicami v gozdu in še kje ti bodo varovali noge,” je namesto pravljičice za lahko noč, David zvončkljal Domenčku na uho in ga v postelji mehko stiskal k sebi.

Katere gozdne sadeže poznate vi, otroci? S katerimi se rade hranijo tudi ptice?

VEČERNI ANGEL

*Sedemkrat je sonce reklo adijo,
sedemkrat so zaprli televizijo,
sedemkrat je odzvonilo avemarijo,
ko je nalahno, kot lepe sanje,
priplaval po mraku večerni angel
in je neskončno ljubo in milo
razprostrl pri nas svoje krilo.*

*Sedemkrat sedem in še sedem otrok
je leglo pod njegovo varno perot
in vsi so s sanjami na obrazih
zaspali. Mirno. V snu angel jih pazi.*

Iz slovenskega koledarja

Junij - rožnik

Junij ali po domače rožnik je prvi poletni mesec, čeprav se koledarsko poletje začne šele 21. dne. Ime kaže na to, da junija bujno cvetijo rože; da nam misli že bežijo na dopust in počitnice, o tem pa stari naziv molči, kajti naši predniki so počivali bolj pozimi kot poleti. Kmečko poletje se pravzaprav začne na dan svetega Vida, 15. v mesecu, ko se že obeta košnja, zato v Soški dolini pravijo: "Za sveti Vid se malo kruha vid." Na ta dan so ponekod v Beli krajini hodili nabirat roso: cunjo, s katero so mahali po ovsu, so ožemali v steklenico in si s tekočino izpirali bolne oči. "Sveti Vid vendar skrbi za vid", so mislili.

Najpomembnejši junijski praznik je zagotovo Ivanje ali Šentjanževo, ki je bolj kot katerikoli dan v letu povezan s kurjenjem kresov. Praznovanje poteka v noči od 23. na 24. junij, ko goduje sveti Janez Krstnik. Po ljudski veri je ta dan najdaljši v letu - o kresi

se dan obesi, pravijo. Ivanje je povezano z ognjem, ogenj pa je od pradavnine povezan s čaščenjem sonca. Verjetno so v predkrščanski dobi na ta dan slavili sončnega boga Kresnika, katerega sledove najdemo v mnogih bajkah in pripovedkah. Odmevi starih obredij so tudi obhodi kresnic, v belo oblečenih deklet, ki hodijo

od hiše do hiše in prosijo darov. Šega živi le še kot turistična znamenitost v Beli krajini.

O ivanjskem kresu govoré tudi mnogi vremenski pregovori: Če kres deží, orehov ni. Kakšno je vreme kresnic, takšno bo tudi žanjic. Do kresa sukno oblačí, po kresu jo pa s seboj vlačí.

Po juniju prideta prava počitniška meseca: mali in veliki srpan. Saj veste, nekoč so želi s srpi. Lepo poletje vam želimo in na svidenje v kimavcu.

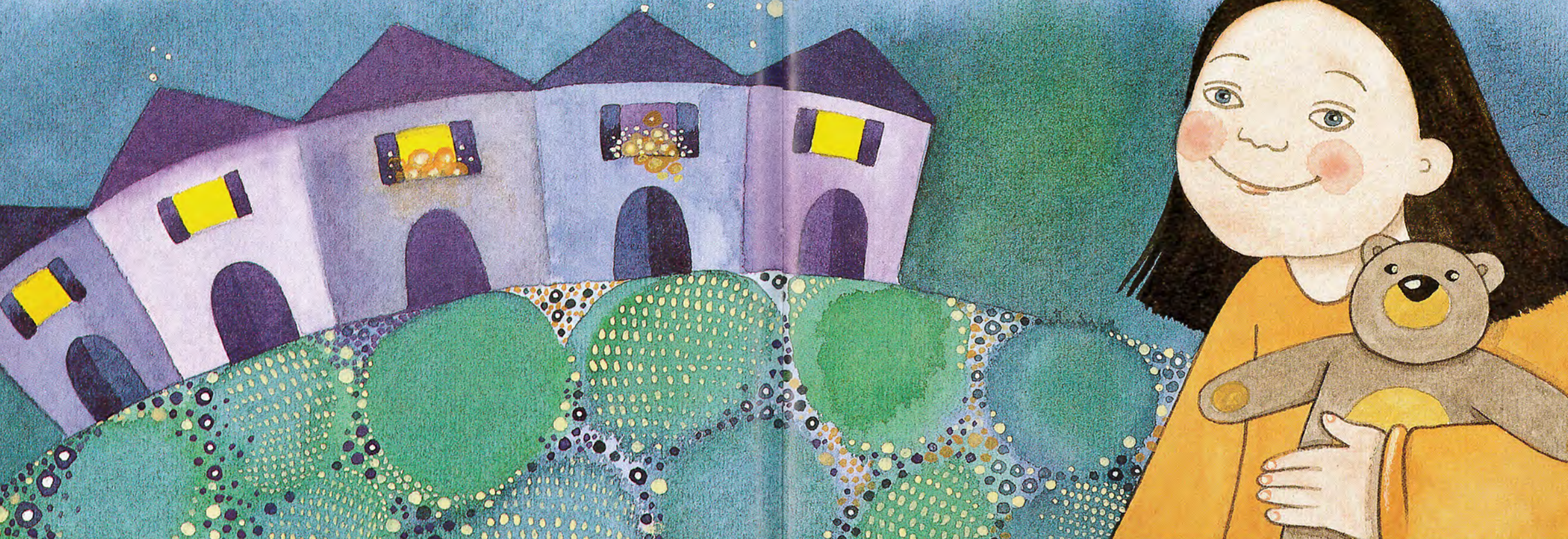
VEČER

Čas zalivanja, je bil najlepši čas dneva. Vročina je pojenjala, od vsepovsod so prihajale sosede z zalivalniki in nosile vodo na vrt. Ta je bil kakih petdeset korakov stran od vrstnih hiš. Vrtnički so bili majhni, za malo večjo dlan, če si nanje pogledal od daleč in si z rokami zastrl pogled. A bili so nam zelo dragi. Morda zaradi solate in korenja, prav gotovo pa tudi zaradi zalivanja.

Vsak večer, ko je dan ugašal in se je vročina topila na belih kamenčkih, so se s težkimi zelenimi zalivalniki sosede ustavljale ob poti in klepetale. In zdelo se mi je, da ima moja mama prijateljice, kar sem si vedno želela. Iztrgana iz vipavske zemlje se mi je včasih zazdela tako sama sredi mesta. A ob teh večerih sem

bila srečna z njo. Ko je voda pršila na vse strani in močila suho zemljo in njeno rožnato krilo, sem stala tam blizu nje, z medvedkom v naročju in dihala poletni čas. Moja mama se je rahlo nasmehnila, nekam bežno odgovarjala ženam na levo in desno od nje in le včasih kaj pripomnila.

Potem me je prijela za roko in počasi, kot da je pot dolga, sva se vračali. Hodila sem ob mami in poslušala pogovore. Ko sva prišli do vrat, je za hip obstala, pogledala rože na oknih, nebo, ki se je temno obarvalo, prve zvezde, ki so se prižigale in globoko zavzdihnila. Morda je pomislila na svoj davni dom, na veliko dvorišče, kamnito ograjo, bršljan, ki je plezal nanjo in na velik vrt s tisoč dišavami. Nikoli ni ničesar rekla. Odprla je vrata in prižgala luč. Skrivnost je ostala nekje med belimi kamenčki, ki so se lesketali ob luninem siju.

VOJAN TIHOMIR ARHAR

Narisala MAGDA TAVČAR

STARA PRAVLJICA

**Onkraj gozda, na poljani,
so živel velikani,
pekli vola, vino pili,
se življenja veselili.**

**Dolgo v noč so ropotali,
vriskali, se krohotali -
a prišle so hude vile,
dedce v skale spremenile.**

**In še danes tam stojijo
skale tri, od strel razklane,
kakor smreke v zrak štrlijo,
so spomin na velikane...**

Martova velika junaštva

V strašnem objemu Vijolice

Našemu mestu se je bližal tornado, imenovan Vijolica. Sipovci in Kuščarji, eni in drugi, smo stali na vrhu najvišje stolpnice in gledali, kako se nam približuje nevarna tromba. Najbrž se vam zdi čudno, da smo na vrhu ene in iste stolpnice stali člani dveh skrajno nasprotnih klap. Ja, to je pač tako, da se v času smrtnih nevarnosti na vse pozabi, tudi na najhujša sovraštva.

Stali smo tam in trepetali. Celo jaz, pogumni Mart, sem se tresel. Gledal sem, kako je tromba vsrkavala ogromne količine morske vode in kako je potem posrkala čolne in celo večje jahte in kako je zavrtinčila avtomobile, parkirane na pomolu, in jih kakor igračke odnesla v višine. In videl sem, kako je igraje prevračala kamione in trgala strehe s hiš in kako je ruvala drevesa v mestnem parku in kako jih je svedrala v višine; s takšno lahkoto, kot da so zobotrepci.

Ozrl sem se, da bi nekaj rekel mojemu nasprotniku, zelencu Brtončiju, pa, o glej glej, na ploščadi ni bilo nikogar več. Nobenega Sipovca, nobenega Kuščarja. Tam sem stal čisto sam! Seveda, me je vroče spreletelo, strahopetne riti! Cvileči baštardiči in cmeravi mamini sinčki! Dudovci in kiklaši! Dudovci, to pomeni, da se zmerom sesajo dudo, kiklaši pa, da se držijo mamic za kikle. Uh, kako sem bil besen!

Ravno sem razmišljal, kaj naj storim, ko je pritekla na ploščad, pomislite kdo! nihče drug kot Mojca, Mojčica! Mahala je z rokami in kričala: Mart, skrij se! Mart, hitro v zaklon! Hitro!

Jaz pa sem kar stal in se nisem niti za ped premaknil. Smejal sem se ji in kričal proti njej: Pa kaj se bojiš?! Pa kaj

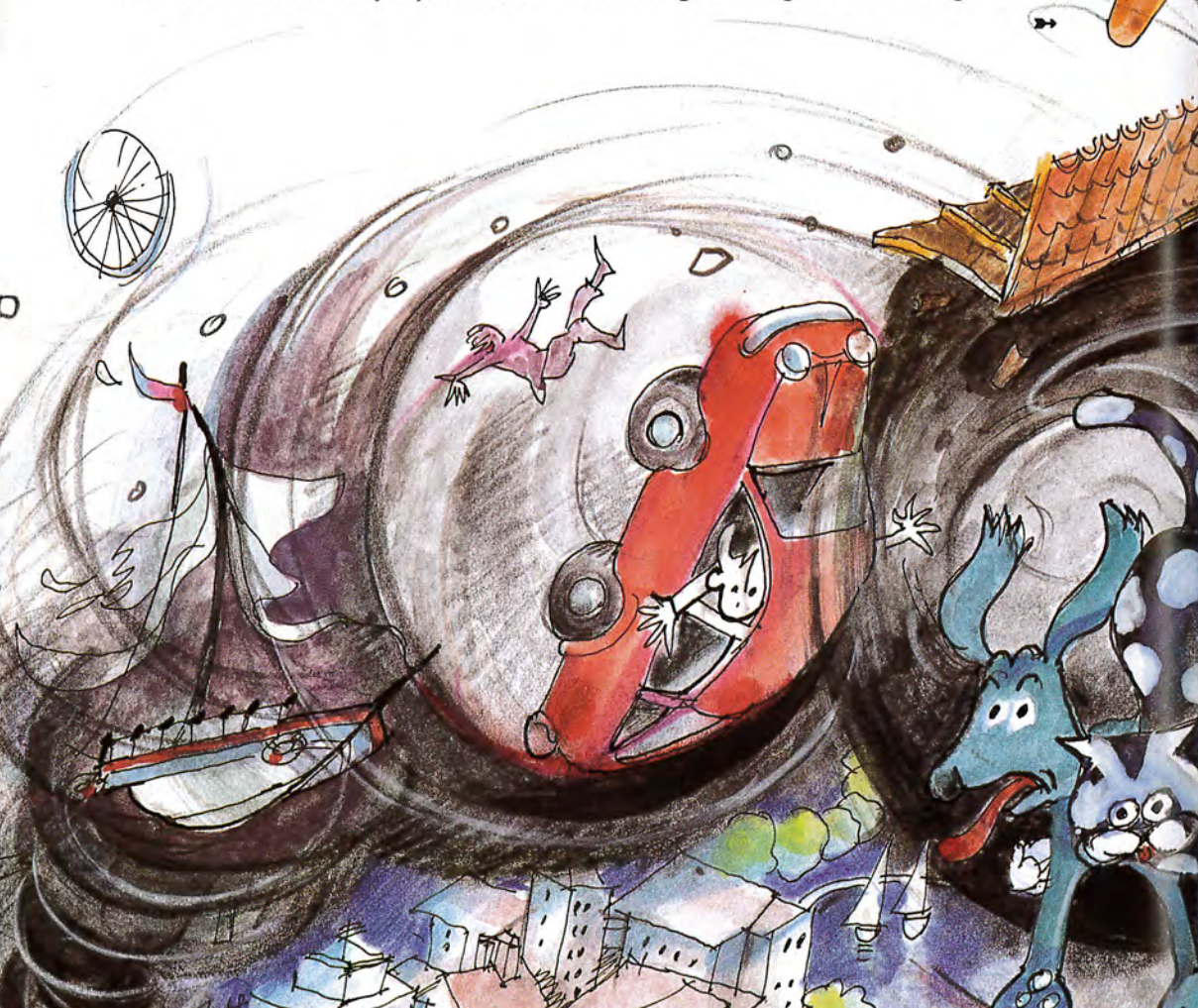

potem, če me odnese? Me bo pač malo nosilo, pač nekam neslo.

Pomislite, tako sem ji odgovarjal. Tako neumno, a ne. In tako butasto korajžno, a ne.

Pritekla je do mene, me zgrabila za roko, me potegnila proti stopnicam, ki so vodile v notranjost stolpnice in ravno je rekla: Mart, ti si res nor! ko naju je dosegla tromba ponorele Vijolice. Naredilo je: Uuuuvaššš! in že naju je posrkalo in v hipu odneslo. Zgrabila sva se, se panično stisnila, se prilepila drug na drugega... in že naju je nosilo in vrtelo ko veternico od klopotca. Vse se je zameglilo, pomodriilo, posivelo. Vleklo naju je gor in gor in gor. Okoli naju je pokalo, huškalo, sikalo, hreščalo, tulilo, treskalo, bobnelo, grmelo. Pod nama, nad nama in vse okoli naju je nosilo nekam gor in gor vse mogoče in

nemogoče. Tu so bili čolni, jadrnice, jahte, avtomobili, izravana drevesa, strehe, psi, mačke, kokoši, galebi, ribe, tudi nekaj delfinov in dva morska psa tudi, pa ena krava in teliček in, o neverjetno, pomislite, pomislite! tam se je sukala tudi naša učiteljica Polonica, Pikapolonica! Okoli nje se je vrtel komandir mestne policije, veliki Džonki, in nad njima se je prekopicaval, joj, kaj takega! nihče drug ko moj konkurent Kulifer Či Manka Sekulino. Zakričal sem proti njemu; Ha, pa si oplel! A vidiš, cigava je Mojca?! Mojca je moja! Moja!

Najbrž me ni slišal, kajti glavo mu je sukalo ko propeler in preden sem končal svoje izzivanje, že ga je sunilo nekam dol, globoko dol, in izginil mi je izpred oči.

Tako smo se vrteli, vrteli in vrteli. Z Mojco sva se krčevito držala drug drugega in nisva dovolila, da bi naju vrtinec ločil. Nato pa je začelo popuščati in vse se je nekam umikalo, izgubljalo moč in Mojca mi je zakričala v uho: Padamo! Mart, padamo!

Res smo padali, padali lepo, se pravi: grdo padali. Zaprl sem oči in se še bolj stisnil k Mojci ter ji rekel: Mojca, zdaj bova pa umrla. Preden pa umrem, ti moram povedati, da te imam rad. Zelo te imam rad! Ona je kričala nazaj: jaz tudi, Mart, jaz tudi! Ampak kaj nama to pomaga, ko pa bova vsak hip mrtva?

Se bolj sva se stisnila in potem je naredilo: Frruussss! in Fluuuff! in močan zračni tok je zaustavil padanje. Počasi naju je spuščal proti zemlji. Čez kako minuto sva mehko pristala na peščeni plaži. No, ne ravno mehko. Zakotalilo naju je, posvaljkalo, ponudlalo, a hujšega ni bilo.

Nekaj časa sva ležala objeta, potem pa spoznala, da ni več nevarnosti, in se spustila. Tornado je bil že daleč. Pustošil je po okoliskih hribih. Odhajal je in tam izgubljal svojo moč.

Skobacala sva se na noge in se odmajala proti mestnim ulicam. Bila sva rešena.

Zdaj sem pa zelo zmatran. Zato le en utrujen, a vseeno korajžen pozdrav vsem gala Galebovcem.

SONČNI MRK

**Sonce ima hud glavobol.
Boli ga ne samo glava,
ampak čez ves južni pol
zlato razlita sončava.**

**Nebesna lekarna mu pošlje
za pol sence aspirina,
oblak, ki krepko dežuje,
da mine huda vročina.**

**A sonce še kar vzdihuje,
nič manjša ni bolečina,
po dežju ga le še huje
utruja čista jasnina.**

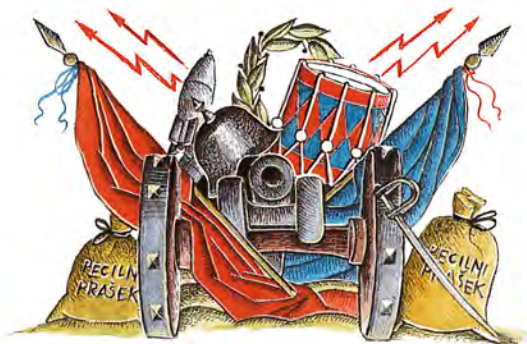
**Tedajci luna predlaga
nebesnim zdravnikom v brk:
"Nič drugega ne pomaga,
kakor popolni sončni mrk!"**

**In brž se postavi pred sonce,
zakrije ga, kot bi zašlo,
čez južni pol na vse konce
ohlaja mu žarke s temo.**

Škrip Škrap gre na vojsko

Škrip Škrap ni imel samo dolge brade, ki je znak učenosti, ampak tudi veliko srce. To njegovo srce ni imelo petelinjega repa, kot je to po navadi pri ljudeh, ampak majhen zajčji čofek. Kaj to pomeni? Pomeni samo to,

da je bil moder škrat, ki se ne petelini preveč s tem kar zna.

Nekoč je šel mimo glavne vojašnice v mestu. Najprej je zagledal dolgo vrsto strašnih tankov. Za njimi je stalo petnajst vrst topov in raketometalcev. Za temi so stala oklepna vozila, za njimi bojni helikopterji; za temi še letala bombniki in letala lovci in letala izvidniki. Vsa ta množica je hrumela in domišljavo paradirala pred častnim odrom. Na njem je, obkrožena od generalov, stala mogočna in strašna poglavarka: Jeklena Vojka.

Škrip Škrapu je ob tem njegov zajčji repek migetal kot zmešan: pa to ni bilo od strahu, ne, to je bilo od nestrpnega miroljubja. Z odločnim korakom se je zrinil mimo stražarnice in vse do jeklene gospe. Začel ji je vzklikati, da bi bilo bolj pametno, če bi se ljudje bojevali na peskovnikih, v bazenih, na travnikih ali športnih igriščih, kot da marširajo pod zastavami Strahu in Smrti po bojnem polju.

“Ti škrat ti! Vso predstavo nam bo pokvaril!” je postala zelena od jeze Jeklena Vojka. “Kako je prišla ta pokveka v našo strogo zavarovano vojašnico? Usmrtni ga je treba, gotovo je sovražnikov vohun.”

“Bojevnik za mir je, mirovnik,” je raportiral prvi general Jekleni Vojki. “Nadležna, a v vsakem pogledu neznatna oseba. Škrip Škrap mu

je ime. Naj se kar ve, kdo ima vedno kaj proti naši strumni vojski in vzorni oborožitvi.”

“Šopiri se, da bi ga posnela televizija in bi ga slikali za časopise. S takimi poceni gesli skuša skrhati bojevitost naših čet,“ je razsodila Jeklena Vojka. “Zahtevam najstrožjo kazen!”

“Naj ga pihnemo po starem, s puškami, ali mu privoščimo tankovsko granato?”

“Bi smel reči še jaz kaj, če že gre za mojo glavo!” se je takrat oglasil Škrip Škrap.

“Pa povej, ti mevža brez ponosa,” je rekla debela Vojka velikodušno in pljunila na tla. “Saj ne boš več dolgo opletal z jezikom.”

“Proti komu pa se mislite vojskovati z vsem tem vojaštvom in orožjem?”

“Proti sovražniku, seveda!”

“In kdo je zdaj naš sovražnik?”

“Eden od sosedov seveda! Kaj se bomo z marsovci prepirali? Ne vemo pa še, kateri sosed je zdaj na vrsti, da postane naš najhujši sovražnik.”

“To je zazmeroma modro. Tako ga lahko presenetite, še preden se dobro zave, da je sovražnik. Potem imate zmago na krožniku.”

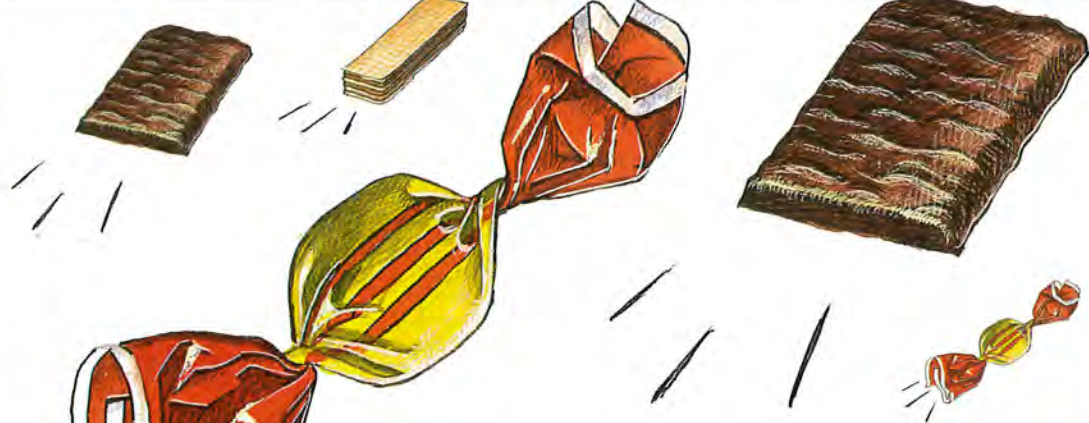
“Saj kar pametno razmišljaš,” se je zdaj nasmehnila Škrapu Jeklena Vojka. “Hudič pa je, ker tudi mi ne vemo, kateri od sosedov bo izbral nas za sovražnika in kateri bi nas raje imel za zaveznika.”

“Strašno naporno je biti vojak! Za toliko stvari ni čisto nič jasno, na čigavi strani so,” je obšlo Škrip Škrapa rahlo sočutje. Pa bolj za šalo kot zares.

“Najtežje je nam v generalštabu!” je potarnal generalni general. “Tako čudovito in strašno orožje, tako

strumni vojščaki, pa zlepa ni prave priložnosti..."

"Samo prava priložnost za vojskovanje, to manjka zdaj naši kruti vojski," je pobesila za trenutek glavo Jeklena Vojka. "Dokler tega ni, se bomo morali zadovoljiti z usmrčitvijo kakega izdajalca ali vohuna. Tako se vojaki vsaj privadijo na kri."

"Torej ga raztreščimo z granato?" je spet predlagal general.

"Počkajte, no! Res sem miroljub, a predvsem mislim, da je treba sovražnika pametno izbrati. Predlagam, da si izberete takega, ki ga boste z največjim užitekrom premagali. Recimo zato, ker je živel preveč brezskrbno. Zasujete ga z bombami, potem pa razglasite, da je on izzival in skrivaj rovaril. Kdo bi ne verjel močnejšemu. Če pa boste sovražnika pomendrali do tal, bo še sam verjel v lastno krivdo. Če ga že ne zbršete s sveta. V vsakem primeru pa ljudje verjamejo zmagovalcu."

"Lej lej, ta škrat je genij! To je tista ideja. Hitro ga izpustite! Še spomenik mu bomo postavili..." je bila navdušena Jeklena Vojka. "Jutri navsezgodaj, ob petih in trinajst, pa napad na vsej bojni črti! Proti komu? Proti Brkinji... Tistih Brkačev tako ali tako nihče na svetu ne mara."

Ja, življenje vojakov je strašno težko. Včasih morajo res tako zgodaj vstati...

- Pa, hmmm, čudno, da je rahlosrčni Škrip Škrap nahujskal Jekleno Vojko in tako sprožil tretjo svetovno vojno. Pa res čudno! -

A ni bilo tako, kot bi človek prvi hip pomislil. Saj veste, da je škrat Škrip Škrap znal čuda in pol: med drugim tudi delati marmelado iz časopisov?

Tisto noč pred veliko in usodno ofenzivo je zažvižgal na dva prsta.

Takoj se je iz vseh kotov in špranj zbralo milijon rujavih žužkov in deset milijonov črnih mravelj. Ta vojska je bila v temi čisto neopazna. Škrip Škrap je iz velike vreče razdelil svoj smodnik. Bil je to bel prah... tajno orožje!

Spet je zateglo požvižgal in mravlje in žužki so strumno odkorakali - vsak k svojemu cilju: ta k topu, oni k tanku, tretji k bombniku, četrti k raketnim bombam ali k skladišču municije. Vsak je zlezel v kako bojno napravo.

Pa kaj so si domišljali ti pritlikavci, da lahko opravijo proti najmodernejši oborožitvi!? Nič. Prav nobene škode niso mogli napraviti na strašnih bojnih sredstvih.

Z drobnim prahom proti bencinu, eksplozivu, jeklu in ognju!!! Zgleda, da Škrip Škrapove čarovnije tokrat niso nič zalegle...

Naslednjega jutra, še preden je sonce vstalo in točno po ukazu Železne Vojke, se je ob petih in trinajst minut začela vojna. Najprej divje obstreljevanje. Pokalo je in grmelo, se bliskalo in kadilo, da je bilo joj! Kdo od sovražnikov Brkačev se bo sploh še pobral?

"Prav gotovo je vse obležalo v pepelu in krvi," je mislila krvoločna Vojka in v to je bil prepričan vsak, ki je tisto bombardiranje videl.

Brkače je seveda tisto strašno ropotanje presenetilo in zbudilo, kako bi jih ne! Pa ko so prestrašeni stekli na ceste in trge, so imeli kaj videti: tam se je raztreščila granata - na tisoč malih čokolad. Kar naj bi bil zažigalni iztrelek, je bila v prozorno folijo zavita smetanova torta, frfotajoče krogle so bili polnjeni bomboni, mitraljezi so bruhalo na tisoče kroglic sladkorja in ob raketnem napadu je nebo zablestelo od milijona luči, potem pa se je na napadeno deželo usulo nešteto napolitank, medenih poljubčkov, krhkih zamorčkov in kaj vem še kaj sladkega in slastnega.

“Živio, živio!” so kričali Brkači komurkoli že, ki jim je pripravil tako presenečenje.

“V napad! Na juriš!” je prav takrat zaukazala svoji vojski Železna Vojka. Bila je prepričana, da je sovražnikova obramba strta in da si bo en dva tri podvrgla deželo.

Ko so njene čete prišle v stik z brkaškim nasprotnikom, jih je čakalo strašno presenečenje. Ljudje so jim planili naproti in jih začeli objemati, poljubljeni, plesali so z njimi, se smejali, jih trepljali po ramenih, jim ploskali in nazdravljali z zlatim vincem.

Kako naj napadalci izpolnijo, kar jim je Jeklena Vojka strogo ukazala: uničiti še zadnji upor, postreliti zločinsko vodstvo, odgnati v ujetništvo vse živo...?! Nihče jih ni učil, kako ravnati, če te sovražnik objema in se smeje od veselja, da si mu prišel v goste.

Pač prigrizneš sladkarije z njim, malo popiješ, malo zapoješ...

Železna Vojka je škripala z zobmi ob nenaravnem početju lastne vojske; od besa je ugriznila v lastno čelado. A tudi nanjo je prišel čudodelni prašek, ki ga je Škrip Škrap razdelil žužkom, da so ga raznesli med njene oborožene sile. Čelada je postala iz marcipana in Vojka je pljunila od nemoči in gnusa.

Potem se je kmalu nekam pobrala, ker se je zbala, da bi lahko množice, ki so zdaj veseljačile, pomislile, da jim je pripravljala drugačno usodo... in da ji zato lahko kratkomalo zavijejo vrat.

Pravijo, da je v želji po maščevanju zbobnala kmalu potem okrog sebe drugo vojsko - zobozdravnike. Tisti sladkosnedneži, tuji in domači, bodo kmalu prišli k njim v roke, in takrat bo joj prejoj! Vojska v belih haljah ne pozna ne meja ne milosti.

Škrip Škrap je s svojim pecilnim praškom, ki je spremenil ves eksploziv in vse jeklo v sladkarije, res napravil veliko dobrega, vsega zla pa le ni mogel pregnati z zemeljske oble. Vsakdo mora po svojih močeh še kaj pametnega postoriti.

Vsaj s krtačko za zobe: in trikrat na dan!

PALČEK BRALČEK

Palček Bralček pozna seveda tudi že zdavnaj, zdavnaj napisane knjige. Te so stare že več sto let. Največ jih je v samostanskih in univerzitetnih knjižnicah. Nekatere črke so lepo okrašene. Barve se niso prav nič obledele. Tem črkam rečemo inicialke, prvim lepo okrašenim starim tiskanim knjigam pa inkunabule.

Bralček je, kakor veste, nor na knjige. Lahko bi mu rekli tudi knjižni molj. Včasih mora uporabiti lupo, če hoče prebrati kako besedo. Nekateri crkopisi mu delajo težave. Na primer gotica in ci-

rilica in glagolica; japonske, vietnamske, kitajske in bengalske pi-

smenke pa sploh. Saj je smešno,

da se jih v tolikih letih se ni

povsem privadil. A tako

pač je. Palčki so res neko-

liko podobni ljudem.

Zato pa so naši prijatelji.

Le pokazati se nam ne marajo in raje

ostajajo nevidni in neslišni.

Bralček ni nič drugačen, samo da ne živi

v gozdu med gobami in praprotjo, ampak med knjigami. In bere, bere, bere.

Takoj ko boste prišli v kako knjižnico, pomislite nanj.

Lahko mi verjamete, da vas ogleduje. Vprašajte ga kaj pametnega.

PEPELNATI ŠTRUKLJI

V Bečah je živela žena, ki je imela troje otrok: dva pobiča in eno čečico. Ves dan so letali po vasi ali lovili rake po potokih. Ko je Bepo pozvonil večernico, so hiteli domov, da bi jih mama ne kregala. Umazani in trudni so posedli okrog ognjišča in pogledali v lonec.

-Vedno polenta in mleko! je dejal eden.

-Vsak dan eno in isto! je dejal drugi.

Vsak večer so rentočili in niso hoteli jesti. Mama je bila žalostna in ni vedela, kaj bi napravila. Nekega dne, ko je grabila listje tam v Jezerih in na samem tudi jokala, jo je videla stara lisica in jo vprašala:

-Kaj pa je, ljuba žena?

-Oh, da bi vi vedeli, je dejala žena, otroci me nič ne ubogajo, godrnjajo nad vsem, kar skuham, in se prejedavajo nad dobrotami!

-Ne joci, je dejala lisica, ti bom jaz pomagala.

Lisica je šla domov in je skuhalo velike in lepe pepelnate štruklje. Ko je v zvoniku odzvonilo, se je odpravila s košem dol v vas. Otroci so kot ponavadi rentočili okrog ognjišča, ko so zaslišali trkanje. Čečica je šla odpret in videla lisico s košem.

-Kje so tisti otroci, ki ne marajo jesti ne polente ne mleka? je dejala lisica.

-Naveličali smo se jesti vedno eno in isto, so rekli otroci, radi bi jedli kaj drugega.

-Prav zato sem prišla, je dejala lisica, in prinesla sem vam štruklje!

Otroci so vsi veseli stekli k lisici. Lisica si je snela koš z ramen in jim dala na roke štruklje. Ko pa so jih otroci pokusili, so začeli pljuvati in jokati.

-Imate rajši moje štruklje ali mleko in polento?

-Polento in mleko! so dejali otroci.

Lisica si je spet zadela koš na rame in je rekla:

-Bodite pridni in vse pojejte, kar vam mama skuha, če ne, se vrnem in prinesem pepelnate štruklje.

Otroci niso več godrnjali in so vsak dan pojedli, kar jim je mama dala; in od takrat so rasli zdravi in močni. Se danes, kadar otroci nočejo jesti, pride lisica in jim prinese pepelnate štruklje.

ANGEL POLETJA

Iz sončne dalje ali še bolj od daleč,
iz nekega vročega obnebja
je prilètel do naše obale
vroči angel poletja.

S krili je zganil veter v solinah,
ohladi pregrete fige in oljke
in z mulci v bližnjih plitvinah
nabiral polžke in školjke.

Potem si je končno snel perutnice
na portoroški plaži.
Zdaj dečka, ki je dobil ježice
v peto, neutruden tolaži.

Ko še ni bilo tovornjakov hladilnikov

“Nona, nona! Glej, te melancane prihajajo iz Kampanije!!!,” je vzkliknila Nataša. Prvič je namreč opazila, da je pod ceno zelenjav v velikem mestnem marketu zapisan tudi njihov “rojstni” kraj.

“Draga moja deklica, marsikaj, kar danes jemo, veliko prepotuje, preden pride na naše mize,” ji je odgovorila nona. “Ko še ni bilo tovornjakov hladilnikov, da bi z njimi lahko prevažali živila iz oddaljenih krajev, pa je skoraj vsa zelenjava zrastle tu, na Krasu ali v velikih vrtovih v tržaškem predmestju. Manj premožni prebivalci mesta in okoličani so od Barkovelj do Sv. Ane gojili vse: od solate do oljk in trt. Tvoja prababica in tvoj praded sta tu bila *mandrijarja*.”

“Mandrijarja?” Zakaj so ju tako imenovali?”

“Pred več kot petsto leti je veljal zakon, po katerem je bilo na posestvih v okolici mesta prepovedano rediti živino. Nato pa so si tržaški plemiči, lastniki te zemlje, izborili dovoljenje za živinorejo. Njihovih posestev se je oprijelo ime mandrije, po italijanskem izrazu za čredo. Najemniki, ki so obdelovali to zemljo, so bili zato znani kot mandrijarji. Vendar, ko sta se z gojenjem povrtnine ukvarjala tvoja praded, ni bilo več živine. Ohranilo se je samo ime.”

“Si ti kdaj bila na posestvu, ki sta ga onadva obdelovala?”

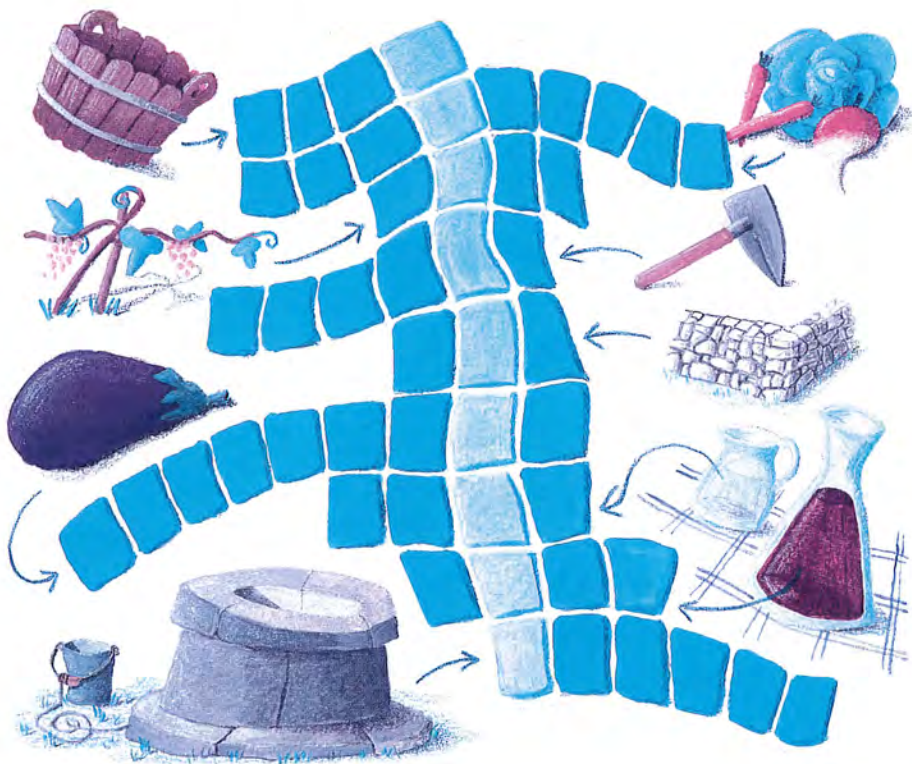
“Ne, žal ne! Na nekaterih fotografijah iz začetka stoletja pa je še kar dobro videti, kako je to izgledalo. Veliki vrtovi so pokri-

vali večji del predmestja. Sredi obdelane zemlje so stale številne štirne, saj vode ni bilo nikoli dovolj, ob robu vrtov pa mandrijarske hiše. Ko bova doma, me spomni, da izbrskam teh par fotografij, da boš tudi ti videla, kako je nekoč okoli Trsta bilo vse zeleno!”

NAGRADNI VPRAŠANJI:

1. Zapišite in ilustrirajte recept za zelenjavno jed, ki jo imate najraje!
2. Vprašajte doma, kako je bilo nekoč z gojenjem zelenjave in sadja v vašem kraju.

Za mandrijarsko moško nošo je bilo značilno kučmi podobno pokrivalo iz vidrinega krzna. Kako se je imenovalo, boste prebrali v navpičnih svetlih kvadratkih, ko boste od leve proti desni poimenovali, kar je narisano.

Beremo, rišemo, pišemo...

KRIŽANKA BARČICA

Napisala in narisala LILIJANA PRAPROTNIK - ŽUPANČIČ

ŠOLA ZA KENGURUJE

KAKODIL	KROTELIN
PESICA	PODVERICA
NOBELA	MARSOROG
ČEMELA	KENKAVICA
KURAFKA	NELASICA
LITAČA	ŽITOPIR
VEGURU	KRASTINČEK

Čudne živali

Kenguru Skakoslav še med pisanjem kdaj pa kdaj vese-
lo poskoci. Nič čudnega ni
torej, da mu namesto nor-
malnih besed nastane na listu
prava kolobocija. Zamenjaj-
te prve zloge besed in poišči-
te imena živali, ki jih je
Skakoslav hotel napisati!

šolarji pišejo in rišejo

Osnovna šola "Stanko Gruden"-ŠEM-POLAJ

PRIPOVEDOVALI SO MI

Nono Miro mi je pripovedoval o Malji Uslušvi - mlekarki iz Praprota. Nosila je mleko v Trst. Iz Praprota je peš nosila lampe do železniške postaje v Nabrežini. Nekaj jih je nesla sama, nekaj so jih pomagali nesti vaški fantje. Tudi moj nono je vsako jutro, preden je šel na delo v kamnolom na Brišče, nesel lampe mleka na postajo in jih naložil na vlak. Gospa Malja je potem mleko prodala v Trstu. Zadnje štiri mlekarike iz Praprota so bile: Malja Uslušva, Pepa Dorbeževa, Malja Sosljanka in moja prababica Malja Čuljeva. V Trstu so prodajale mleko, ki so ga pridobivale družine iz Praprota.

Poljanka Doljak, 2.r.

Tudi moja prababica Marija je bila mlekarka; nosila je mleko v Trst. V zgodnjih jutranjih urah se je več mlekarike zbralo na trgu in odšlo v mesto. Tam so prodale mleko in odšle domov. Večkrat so imele krvave noge. V tistih časih zaradi revščine niso imele niti čevljev. Noge so si ovile v cunje.

Za lažje prenašanje bremena na glavi so si podložile svitek. To je obročasta, iz blaga narajena priprava.

Manuel Leghissa, 2.r.

Moja babica Marjeta je poznala gospo Gizelo iz Prečnika, ki je bila mlekarka. Mnogo let je nosila mleko na glavi peš od Prečnika do Trsta.

Erik Kosmina, 2.r.

V Bazovici živi najina babica Silvana. Ko je bila majhna, je živela s svojo mamo na Padričah. Njena mama je bila mlekarka in je vsako jutro pomolzla kravo in nesla po strmi poti v Trst mleko. Ta pot še se danes imenuje Drašča. Ko je imela najina babica dvanajst let, pa je ona morala zamenjati prababico in je sama nosila po Drašci v Trst mleko; pomagal ji je zvesti osliček Marko. Ko je prišla do Sv. Ivana, je po hišah prodajala mleko; nato se je z osličkom vrnila domov, kjer jo je čakalo delo na polju. Ker je imela tako težko delo, ni mogla niti v šolo in vsak večer je šla trudna spat.

Vanja in Maja Grgič, 2.r.

OŠ "Alojz Gradnik" - REPENTABOR

MART IN MOJCA POTUJETA V AFRIKO

Mart že nekaj dni ni videl Mojce. Odločil se je, da jo obišče. Mojca je bila v svoji sobi in listala po atlasu. Mart se ji je radovedno približal in Mojca ga je vprašala, če bi odpotoval z njo v Afriko. Mart ji je prikimal: "Da, takoj, samo, da skočim domov po nahrbtnik!"

Res, Mojca in Mart sta se odpravila na letališče. Hotela sta kupiti dve letalski vozovnici, a jima ju niso hoteli dati, ker sta bila še premajhna. Odločila sta se, da najmeta malo turistično letalo. Na progi ju je čakal pilot. Tako sta srečno odletela proti daljni Afriki. Po desetih urah letenja sta pristala na lepi peščeni obali. Vse okoli njiju so bila samo velika drevesa in grmi. "Ojoj, skoraj strah me je", je zavajkala Mojca, Mart pa se je moško držal. Hodila sta po pragozdu in postala sta lačna. Na visokem bananovcu so rasle okusne banane. Mart je splezal na drevo in z njega metal banane. Ko sta jih imela polno košaro, sta jih začela lupiti in jesti.

Nenadoma se je prikazala velika rjava gorila. Hudo se je razjezila na Marta in Mojco, ker sta jedla njene banane. Toda razložila sta ji, da sta lačna. Tako so postali prijatelji. Skupaj so se igrali in kopalili v reki Šakazulu. Ko je prišel čas odhoda, sta se odločila, da vzameta tudi gorilo Magogo s sabo.

Po mestu so jih vsi radovedno gledali. Neka ženička se jim je približala in pripomnila: "Oh, kakšna velika maska, oblečena v gorilo!" in je začela vleči za kožuh. Gorila Magogo se je razjezila; iz nahrbtnika povlekla banane ter jih ji zalučala v glavo. Žena se je hudo prestrašila in jo pobrisala.

Včasih pa je gorila bila zelo žalostna. V mestu ni imela visokih dreves, da bi

plezala po njih in reke Šakazulu, kjer bi se kopala. Zato sta Mart in Mojca sklenila, da jo bosta odpeljala spet v Afriko. Veronika Milič, 4.r.

MART IN ŠTRIGA

Hi, Hi, Hi, Ho, Ho, Ho, se je slišalo iz zapuščene hiše. Nihče si ni upal vanjo, saj je v njej živela "štriga"!

Nekega jutra smo se Sipovci približali zapuščeni hiši. Kdo so Sipovci? To smo mi, naša klapa. Flap si je ogledoval kraj ter vprašal: "Kdo si upa v zapuščeno hišo?" Jaz sem takoj dvignil roko. Saj Flap in klapa so vsi strahopetne riti. Mojca me je pogledala z učkami, kot bi ne hotela, da grem. Jaz sem stekel naravnost proti razvalini. Ko sem vstopil v temno podrtijo, sem zagledal starko, ki se je zarežala in zableščal se je njen edini zob v čeljusti. Pricapljala je muca in zamijavkala. "Mart, beži, beži!" Jaz pa je nisem poslušal in nisem zbežal. Zakokodakale so kokoši: "Mart, beži, beži!" A zastonj. Čarovnica me je prijela in vrgla v lonec, kjer so plavali okostnjaki in kače. Le za trenutek sem se ustrašil, takoj sem skočil iz lonca in hotel vanj vreči "štrigo", a ona je z metlo udrihala po meni. Spotaknila se je in zapletla v staro krilo in štrbunknila v lonec: "plof" ter se kot železo na ognju stopila. Odprle so se duri, ki so peljale v srebrno dvorano. In glej! Sredi dvorane je stala skrinja z zakladom in pri njej knjiga pravljic. Zaklad sem prinesel pred začudeno klapo in Mojci sem velel: "Tokrat je zaklad zame, darujem pa ti knjigo pravljic!" Mojca je odgovorila: "Vedno misliš samo nase, Mart, zakaj mi nisi podaril zaklada?" In tako je jezno odšla. Sipovci pa so se smejali, režali so se kot vrane. Ali jih slišite: "Hi, Hi, Ho, Ho."

Pa nasvidenje vsem, spet se srečamo v prihodnji "štoriji"! Vaš heroj Mart!

Ivan Jevnikar, 5.r.

MART IN OGROMNA ČEBELA

Mart je nekega dne lenaril na klopici. Nič zanimivega ni bilo, dokler ni učiteljica Polonca spregovorila o ogromni čebeli, ki živi v Srednji Afriki. Mart se je začudeno zdrznil in buljil v knjigo, kjer je bila narisana čebela. Sošolci so se prestrašeni spogledovali in razmišljali, Mojca pa je osupljena strmela v Marta.

Ko sem se peljal s kolesom domov iz šole, sem sklenil: "Če bo kdaj ta ogromna čebela napadla mojo Mojčico, jo bom s sabljo presekal na deset kosov! Tako sem prisegel in obdržal obljubo. Naslednji dan sem "laufal" v šolo. Ko sem se za trenutek ustavil, sem opazil skupino vrabcev, ki so prestrašeni leteli v zavetje. Nisem sledil dogajanju, ampak sem dohitel Mojco pred šolo. In takrat sem zagledal ogromno čebelo, ki je s črnimi dlakastimi tacami lovila Mojco. Merila je skoraj pet metrov čez krila. Mojca je grozovito vpila: "Rešite me, rešite me, Mart, reši me!" In jaz, veste, kaj sem storil? Razbil sem šipo, kjer je bila sekira. Vzel sem jo iz protipožarnega prostora. Pogledal sem čebelo in ji z levo roko zalučal debel kamen in ji ranil desno krilo. Na dvorišče je stopila učiteljica Polonca in se od strahu zgrudila na tla. Čebela je pristala na dvorišču in spregovorila: "Zžž, zdaj pa je prišla tvoja ura šmrkavec!"

Jaz se nisem ustrašil in pogumno sem ji s sekiro odsekal prvo taco, tako, da je zakrvavelo. Z zelenimi očmi si je ogledovala dvorišče in v drugi taci je držala Mojco. Jaz sem se besen opogumil, z visokim skokom zgrabil Mojco ter jo izvlekel iz čebeline tace. Mojca je bila prestrašena in se je onesvestila.

S sekiro sem poskočil v sončno nebo in v zadnjih sekundah življenja ogromne čebele sem jo razsekal na deset kosov, kakor sem si obljubil prejšnji dan. Sek, sek in še tek, tek je šla na desetine čebela.

Ko sem pokončal čebelo, sem se zaskrbljeno zatekel k Mojci ter jo tolažil. Naročil sem sošolcu Mateju, naj pokliče rdeči križ za učiteljico Polonco.

Andrej Marušič, 5.r.

KAKO SO NOSILI MLEKO V TRST

Moja prababica je bila mlekarica. V mladih letih je nosila mleko iz Dutovelj v Trst. S tem je vzdrževala družino. Tudi potem, ko se je poročila in se preselila v Veliki Repen, je nadaljevala mlekariti. Mleko so takrat nosile v vrčih. V eni roki so imele vrč, z drugo pa so držale plenir na glavi, kjer so bili trije vrči, merice in nekaj jajc za večji zaslužek. Nekaj let je mlekarijo pretrgala in oddala svoje odjemalke drugi mlekarici.

Prababica Marija je imela tri hčere in dva sina. Med hčerami je tudi moja babica Olga. Po nekaj letih je spet začela mlekariti, a tokrat samo do Opčin.

Leta 1956 je bil mraz do -20° C. Mleko je prababici v vrču zmrznilo, tako da ga je morala prijazna ventora prevreti.

Maruška Guštin, 4.r.

Moj dedek pripoveduje, kako so mlekarice iz Ricmanj nosile mleko in razne poljščine v Trst. Pešačile so od Ricmanj do Katinare po stari cesti "sežganka" v Trst. Nosile so mleko, enkrat na teden tudi perilo. Mleko je nosila z oslom in plenirji. Vsak vrč je imel približno 10 litrov mleka. Perice so prale v "Babjih". V potokih so bile vaške. Po tri ženske so imele svojo vaško.

Tako mi moj dedek pripoveduje o ženskah iz Ricmanj, ki so trgovale v Trstu.

Moja teta pa mi pripoveduje, kako so mlekarice iz Repna nosile mleko v Trst. Nosile so mleko in razno zelenjavo. Hodile so do Opčin po "Greti" ali "Škala šanti". Po Škala šanti so družine dnevno kupovale našim babicam mleko in

kakšen jajček. Imele so navado, da so počivale pred Opčinami, "Pri stenah", kjer je današnji pesjak. Bolj premožne ženske so z vozičkom nosile mleko, zelenjavo, pepel in seveda kakšno poleno. V zimskih časih je zapadlo mnogo snega, zato so morali voziti vrče z mlekom na saneh. Pri tem so jim morali pomagati možje. Da so lepše gazili po snegu in da se ni drsalo po ledu, so si na noge zavezali žaklevino.

Andrej Marušič, 5.r.

Moja babica se je rodila leta 1910 in bi bila lahko po letih moja prababica. Njena družina se je preživljala z ribolovom. Njuna brata sta bila ribiča v Kriškem portiču. Takrat je bilo v Tržaškem zalivu mnogo rib. Moja babica pa je že v mladih letih morala prodajati ribe po Krasu in celo po Furlaniji. Večkrat mi pripoveduje, kako je cela vas lovila tune, a najrajši imam zgodbo o gusarjih - Čožotih, ki so prihajali iz mesta Chioggia. Večkrat je prišlo do sporov, ker so Čožoti kradli slovenskim ribičem ribe. Nekega dne pa so celo ubili kriška ribiča, ki sta ulovila veliko rib. Tako pripoveduje babica: starejši prebivalci Križa se še spominjajo, kako je bil v velikih zidovih "pašnov" v bregu en kamen premičen. Za njim je bila v zemlji skopana odprtina, ki je bila pokrita. Kamen so ob potrebi lahko sneli, da je v zidu ostala luknja velika kot strelna lina, v katero se je človek lahko skrnil. Večkrat se je zgodilo, da so s teh položajev streljali na čožotske ribiče, ki so se preveč približevali obali. Ta skrita zaklonišča so prišla prav celo v drugi svetovni vojni pod nemško okupacijo. Za Križane je bilo važno, da ni mogel nihče ugotoviti, od kod je počil strel. Kaže, da so se Čožoti res bali, približevati se kriškemu bregu.

Ivan Jevnikar, 5.r.

Z RIBAMI V TRST

Moja nona izhaja iz ribiške družine. Oba njena brata sta bila ribiča. Oče je prišel s soške fronte bolan, tako da je že leta 1921 umrl, ko je bila moja babica stara komaj enajst let. Njen oče se je imenoval Martin kot moj ded. Moja nona Kristina je morala že kot otrok "s trebuhom za kruhom". Preden je šla v šolo je večkrat morala v mesto prodajati ribe. Ker je babica živela v Križu, je z drugimi otroki vsak dan hodila peš iz Križa do Trsta, z njo so hodile tudi mlekarice, ki so mleko nesle v mesto k raznim odjemalkam. To se je godilo med prvo svetovno vojno, takrat je babica imela osem let. Nekega dne, ko je s sestrami hodila v Trst, se je na nebu prikazalo nemško letalo, ki je začelo streljati z mitraljezom na babico in sestre. To letalo je ranilo dosti ljudi, ki so se znašli na cesti, a hvala Bogu ni ranilo babice in njenih sester. To letalo je še večkrat streljalo na mlekarice in otroke, ki so ribe odnašali v mesto, tako je letalo dobilo vzdevek "pippo".

Ribe so bile spravljene v posebni škattli tako, da so ostale hladne. Vsako jutro pa se je neki mladenič vozil s kolesom v mesto in vsi so kupili njegove ribe, tako da babici ni več nihče kupil rib. Morala se je podati v vas Gorjansko, tudi tam ji ni hotel nihče kupiti rib, zato jih je vrgla ptičem, ki so jih takoj začeli jesti. Ko pa sta brata ulovila več rib, sta se z ladjo odpeljala v Trst, tam so ribe kupili prodajalci rib. Tudi nemški vojaki so kupili ribe, a ker niso imeli denarja, so jih dobili skoraj zastonj.

Ivan Jevnikar, 5.r.

OŠ "Bazoviški junaki" - ROJAN

KAKO JE BILO NEKOČ

Moja babica se imenuje Marija Jazbec. Živela je v Dutovljah. Njena družina

na je bila številna: pet bratov in ena sestra. Z njimi je živel tudi dedek, star 86 let. V družini je vladalo razumevanje in otroci so kljub vojni preživeli srečno otroštvo.

Ko je babica hodila v prvi razred, so fašisti ukinili slovenščino po šolah. Ko je prišla italijanska učiteljica v vas, je bilo v prvem razredu štirideset učencev. Nihče ni govoril italijanščine, učiteljica pa ni poznala ene same slovenske besede. Vseh osem let se je babica šolala v italijanščini. Kljub temu so se otroci naučili slovenščine s pomočjo staršev.

Otroci so imeli malo časa za igro, ker so morali pomagati staršem in goniti govedo na pašo. Kljub temu so se včasih igrali na skrivanje. Pozimi, po pouku, so se mimogrede ustavili pri vaškem kalu in se drsalí po ledu za kar so bili, ko so prišli domov, okregani in kaznovani.

Matjaž Ferluga, 5.r.

Moja babica ima 61 let. Ko je imela moja leta, je obiskovala šolo na Colu pod Repentabrom. Vsak dan je hodila peš v šolo in nazaj po kolovozu. V šoli so se učili vse predmete, razen tujih jezikov. Ker telovadnice niso imeli, so telovadili na cesti pred šolo. Učitelji so bili strogi. Duhovnik je poredneže kaznoval tako, da so z golimi koleno klečali na debeli soli. Za ogrevanje razreda, je vsak učenec prinesel poleno od doma. Torba je bila sešita doma iz debelega platna. Kupljene torbe so bile iz lepenke. Peresnica je bila lesena. V njej so bili gumica, svinčnik, barvice in pero. Za malico je babica imela domač kruh, namazan z marmelado ali z domačo smetano, posuto s sladkorjem. Na šolski izlet so šli v Lipico, kjer so si ogledali kobilarno. V tistih časih ni bilo električnih gospodinjskih aparatov, zato je bilo delo zelo naporno. Poleti, kar so skuhalí, so v teku dneva tudi pojedli, pozimi pa so

hranili na oknu ali v hladni kleti. Kruh so pekli enkrat tedensko doma v zidani peči. Babica je likala z "železom", likalnikom, v katerega so dajali žerjavico. Perilo so vse ženske prale ročno. Ob prvem mrazu so poskrbeli za zimsko založo: zaklali so prašiča. Nekaj svinjine so sušili, nekaj so vlagali v kamnite posode in zalili z raztopljeno zabelo. Tako se je vse ohranilo čez celo leto. Ker babica ni imela dovolj denarja, da bi kupila nove čevlje, si jih je sama izdelala doma. Podplate je izdelala iz starih porabljenih lesenih krtač, na katere je zabila košček platna. Imeli so skroman oblačila, včasih so si jih tudi sposojali.

Nekoč je bilo lepo, a dandanes je vse bolj praktično in enostavno. S časom so se ljudje posodobili in ves način življenja se je spremenil.

Martin Kovač, 5.r.

Moja babica se imenuje Bruna Tuljak in je očetova mama.

Ko je bila babica majhna, je živela v majhni vasi. Nosila je pisana krila, nabrana okoli pasu in dolga do kolen. Do šole je morala hoditi dobrih petnajst minut. Šola je bila majhna, razredi so bili združeni, imeli so samo eno učiteljico. Šolska torba je bila sešita iz domačega blaga. Pisali so s perescem, ki so ga namakali v črnilo. V prostem času so se igrali "med dvema ognjema", se lovili, se igrali na slepo miš, na skrivanje in s kamenčki. Pletli so in šivali prte. Niso imeli igrač. Ob nedeljah, kadar so bile v vasi šagre, so otroci nastopali na odru s petjem in recitiranjem. Otroci so se v prostem času zbirali zunaj in deklice so kuhale bombone s sladkorjem. Včasih so jim dečki na skrivaj pojedli bombone.

Hiše so bile tako urejene: stranišče je bilo zunaj, v pritličju je bila velika kuhinja in hram. V hramu so imeli vino in olje. Vino so hranili v sodih, olje pa v

sklesanem kamnu. V kuhinji je bila velika miza za deset oseb, leseni stoli in tudi veliko ognjišče. Imeli so dve leseni omari za posodo. Na nižji omari je bila postavljena posebna posoda za pitno vodo, ki so jo imenovali "golida". Vodo so prinašali v hišo s škafci, natočili so jo pri studencu.

V prvem nadstropju so bile spalne sobe. Nad njimi je bilo veliko podstrešje, v katerem je bila shramba za žito, koruzo, krompir in svinjino: klobase, pršut, špeh in panceto. Zraven hiše je bil tudi velik hlev. V njem so bili svetlo rjav konj, dve kravi, teliček in dve ovci. Blizu štale so imeli svinjski hlev z dvema prašičema in kurnik s tridesetimi kokošmi in tremi ali štirimi petelini. V trgovini so kupovali zelo malo stvari: sladkor, sol, riž, pašto, milo, vžigalice, sveče ter petrolej za petrolejko. Pred hišo sta bila tudi dva psa in ena mačka.

Peter Klobas, 5.r.

OŠ "Josip Jurčič" - DEVIN ČE NE BI BILO URE

Če ne bi bilo ure, bi otroci in odrasli pozno šli v šolo ali na delo. Vlaki ne bi bili točni in ne bi vedeli, kdaj so odprte trgovine, kdaj pripeljejo avtobusi niti letala. Zamudili bi šolabus. V šoli ne bi bilo odmora. Ne bi vedeli, kdaj moramo domov in mama ne bi vedela, kdaj skuhati kosilo. Enake težave bi imeli odrasli na delu. Vse športne tekme bi se začele kadarkoli. Zvečer ne bi vedeli, kdaj se začnejo televizijski programi. Ko bi šli spat, ne bi vedeli, če je pozno ali zgodaj. Ker imamo uro, se na srečo vse to ne dogaja.

Matteo Leghissa, 5.r.

POTOVALA SEM NA SONČNEM ŽARKU

Nekega dne sem dobila pismo, bilo je zelo zelo vroče. Ko sem ga odprla, je iz

pisma pokukal žarek. Prebrala sem pismo, v katerem je pisalo, da me sonce povabi na potovanje na svojem žarku. Zelo sem si želela na to potovanje, a kako naj bi prišla na žarku do sonca? Šla sem na dvorišče. Ko sem se igrala, je z neba posvetil dolg žarek, stopila sem nanj in se popeljala do sonca. Pozdravila sem sonce, nato sem se s sončnim žarkom odpeljala po vesolju. Tam sem videla veliko zvezd in planetov, ki so me veselo pozdravljali. Sonce mi je nato dalo majhno vazo, v kateri je bil spravljen žarek. Naenkrat sem se zbudila v moji postelji. Mislila sem, da so bile samo lepe sanje. A ni bilo tako, ker je bila na moji nočni omarici še vaza z žarkom in pismo še vroče.

Mateja Cante, 5.r.

OŠ ŽALEC MOJA PRVA KNJIGA

Mojo prvo knjigo sem dobil, ko sem bil star okoli enega leta. Kupila mi jo je moja babica. Ta knjiga je govorila o domačih živalih. Bila je trdo vezana in imela je trde liste, da je ne bi zmečkal.

Ta knjiga mi je odprla svet živali in mi predstavila konja, muce, psičke, prašičke, zajčka, race in od piščančkov do petelina.

Knjigo sem tako občudoval, da sem na pamet vedel, katere živali so v njej. A ker nisem znal povedati teh besed, sem živali kar oponašal z njihovimi glasovi.

Knjiga še vedno obstaja. Počiva pri moji babici v omari in mi je danes, ko sem to pisal, obudila mnogo spominov.

Žiga Damjanič, 5.C r.

OŠ "Draga Bajca" - VIPAVA TUDI NA VIPAVSKEM NAS JE TRESLO

V nedeljo, 12. aprila, nas je ob trinajsti uri presenetil še kar močan potres.

Sedeli smo v dnevni sobi in začutili

tresenje. Luč na stropu se je začela zibati sem ter tja. Oče je rekel, da je potres in stekel na stopnice. Vsi smo mu sledili. Mama ga je občutila malo manj, ker je čistila tla v kuhinji. Jaz sem najprej mislil, da gre po cesti zelo težak buldožer. Nato smo takoj prižgali televizijo. Pri dnevnih poročilih smo zvedeli, da je bil potres na področju Bovca, Kobarida in Bohinja. Tisti dan smo se bali še enega močnejšega sunka. Po tistem je sledilo še veliko manjših sunkov potresa. Veliko hiš v Posočju je ostalo po drtih. Ponekod so se podrli samo dimniki in na stenah so nastale razpoke. Tudi naša muca je bila zelo prestrašena.

Želim si, da ne bi bilo več potresa. Najhujše je za tiste družine, ki po potresu ostanejo brez svojega doma. Tudi mi učenci zbiramo denarne prispevke za učence iz Dreznice, kateri so ostali brez doma.

David Jež, 3.A r.

Za pravilne rešitve iz prejšnje številke so bili izžrebani:

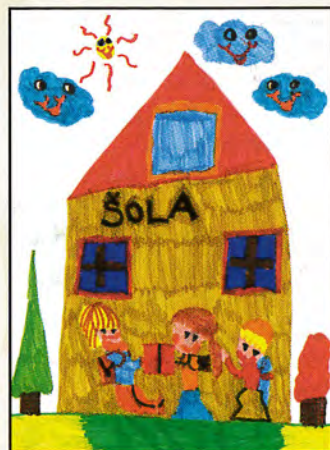
Iva Pertot, 2.r. OŠ "Albert Sirk" - KRIŽ, Matteo Richiardi, 4.r OŠ "Avgust Černigoj" - PROSEK, Ivan Jevnikar, 5.r. OŠ "Alojz Gradnik" - REPENTABOR, Sebastian Marussi, 5.r. OŠ ROMJAN, Lara Crevatin, 4.r. OŠ "Ivan Grbec" - ŠKEDENJ, Jessica Štoka, 5.r. C.O.Š. "1.maj 1945" - ZGONIK, Martin Peric, 4.r. OŠ "Josip Jurčič" - DEVIN, Matej Lupinc, 3.r. OŠ "France Bevk" - OPČINE

Rešitve, dopise in risbice pošljite do 15. junija!

Nagrajene risbice za

GALEBOVE NASLOVNICE

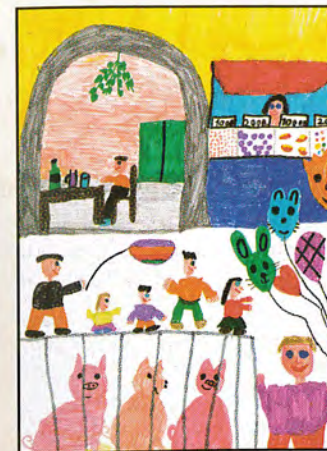
v prihodnjem
šolskem letu

Tanja Cibiz, 1. r.
OŠ "A. Sirk" - KRIŽ

Jernej Šček, 4. r.
COŠ "P. Tomazič" - TREBČE

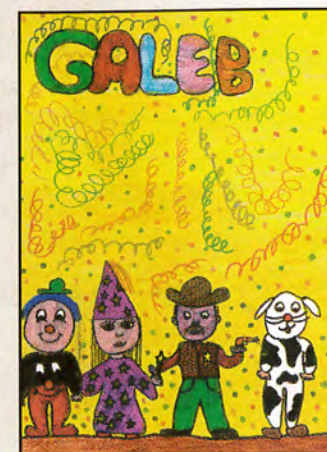
Ivan Kerpan, 2. r.
OŠ "A. Sirk" - KRIŽ

Valentina Milič, 3. r.
OŠ "B. Junaki" - ROJAN

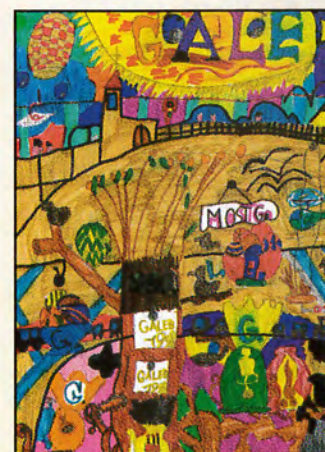
Mitja Puzigača, 2.D r.
OŠ Drenov grič - VRHNIKA

Mija Kalc, 4. r.
COŠ "P. Tomazič" - TREBČE

Lara Crevatin, 4. r.
OŠ "I. Grbec" - ŠKEDENJ

Luka Kralj, 1. r.
COŠ "P. Tomazič" - TREBČE

Valentina Sancin, 3. r.
OŠ "I. Grbec" - ŠKEDENJ

Sara Surian, 5. r.
OŠ "I. T. Zamejski" - RICMANJE

Ronč in Brenč - V neokrnjeni naravi

Začele so se počitnice! Presneto, že prihajajo turisti. Ronč, takaj prižgi ogenj!

JUHUUHU! Glej, vsi hitro krenejo nazaj.

Končno bova preživela mirno poletje v neokrnjeni naravi.

P. Furlan